

Tankmelkonderzoek Maagdarmwormen: ervaringen van het eerste seizoen

Menno Holzhauer, dierenarts

Om mogelijke schade door maagdarmwormen bij melkkoeien met weidegang in beeld te brengen heeft de GD eind 2008 het tankmelkonderzoek maagdarmwormen geïntroduceerd. Wat zijn de ervaringen uit het veld van dierenartsen en veehouders aan het einde van het eerste jaar?

Aan het einde van het weideseizoen hadden 1200 bedrijven zich aangemeld voor deelname aan dit onderzoek. Bij meer dan zestig procent van de deelnemende bedrijven werden ook werkelijk "veel" tot "zeer veel" afweerstoffen aangetoond. De GD heeft in de eerste maanden van 2009 bij de betrokken dierenartsen navraag gedaan over de ervaringen van de veehouders en daarbij behorende adviezen.

Mindere groei en diarree

Maagdarmwormen zijn van oudsher een bekende oorzaak van groei- en diarree bij kalveren gedurende het eerste weideseizoen. Om de schade door deze wormen te beperken heeft men de afgelopen decennia veel dieren preventief en/of standaard behandeld met een breed werkend ontwormingspreparaat (bijvoorbeeld met boli of langwerkende preparaten, ivermectines). Daarnaast heeft de afgelopen tien jaar een toenemend aantal veehouders er voor gekozen om jongvee gedurende het eerste jaar of de eerste twee jaren permanent op stal te houden. Hoewel hier vanuit het oogpunt van voeding en arbeid wellicht goede argumenten voor te vinden zijn, geeft dit geen gedegen weerstandsopbouw tegen maagdarmwormen. Runderen komen hierdoor pas na het afkalven met parasitaire infecties op de weide in aanraking en/of zijn onvoldoende in de gelegenheid geweest tot een gedegen opbouw van een goede weerstand tegen de verschillende parasieten, waaronder maagdarmwormen. Daarom kunnen melkkoeien in de loop van het weideseizoen tegen een redelijk zware weidebesmetting oplopen, die zonder adequate behandeling in een langdurige schade (o.a.

verminderde melkproductie en fertiliteit) kan resulteren.

Gecontroleerde besmetting

Vanuit de GD wordt geadviseerd om uw dieren als jongvee een gecontroleerde besmetting met onder andere maagdarmwormen te laten oplopen. Dat wil zeggen: niet zo zwaar dat de dieren er schade door ondervinden, maar wel zo zwaar dat er sprake is van een goede immuniteitsopbouw. Raadpleeg voor verdere adviezen hierover de wormsleutel voor bestrijding van maagdarmwormen op www.gddeventer.com/Rund, dierziekten en maagdarmwormen.

Resultaat tankmelkonderzoek

Twaalfhonderd melkveehouders hebben eind oktober 2008 een melkmonster ingestuurd. Bij meer dan 700 zijn veel tot zeer veel afweerstoffen aangetroffen (zie afb. 1 op de volgende pagina), de meeste op bedrijven die dieren permanent weiden. Het merendeel is gesitueerd in de veenweidegebieden. Bedrijven die buiten dit gebied vallen, zijn zeer waarschijnlijk bedrijven die hun melkkoeien vroeg in het seizoen uitscharen en/of laat in het seizoen opstallen en/of hun jongvee de eerste twee jaren op stal houden. Van deze bedrijven was echter geen informatie voorhanden over de huisvesting en/of behandeling tegen maagdarmwormen van het jongvee gedurende de eerste twee levensjaren. Opvallend in het tankmelkonderzoek van 2008 was verder het gelijktijdige voorkomen van veel afweerstoffen voor leverbot en voor maagdarmwormen.

Lees verder >

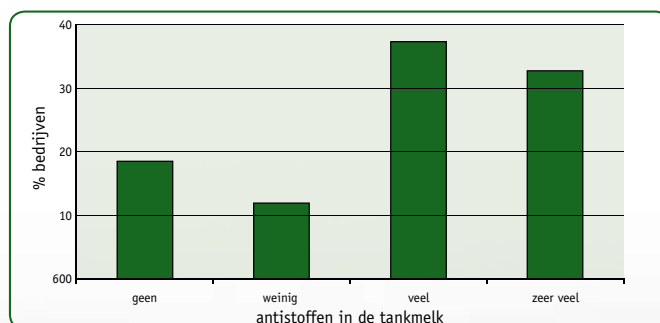
Veehouders verbaasd over besmetting

Bij Roel de Haan van Dierenartsenpraktijk Kolum-Buitenpost doen zo'n tien van de negentig melkveebedrijven mee met het GD-tankmelkonderzoek maagdarmwormen. Bij vier bedrijven is er ook daadwerkelijk een hoge titer maagdarmwormen in de tankmelk aangetoond. "Daarover waren ze overigens erg verbaasd", zegt De Haan. "Logisch wellicht, want veel veehouders ervaren maagdarmwormen namelijk niet direct als een koeprobleem. Er is immers uitwendig ook niets aan de dieren waar te nemen. Als het tankmelkonderzoek dat dan tegenspreekt, dan valt het de veehouder ook tegen. Eerder controleerden we haast nooit op maagdarmwormen. We gingen er van uit dat melkkoeien geen wormbesmetting meer hebben en dat het vooral iets is van de jongere koeien. Nu blijkt ineens dat dit toch niet zo hoeft te zijn. Maagdarmwormen zijn een chronische kwestie en lastig te beoordelen. De koeien groeien misschien iets minder, of geven wat minder melk, maar dat is moeilijk te meten. De koeien hebben geen diarree en gaan er ook niet dood aan. Hoe dan ook, ik stimuleer de veehouders wel om aan het tankmelkonderzoek maagdarmwormen mee te doen. Maar de ene veehouder staat er meer voor open dan de ander. Sommigen

hebben de koeien altijd binnen en dan heeft het geen zin. Anderen ervaren een dergelijk onderzoek als zodanig dat ze er voor hun gevoel een 'probleem' bij krijgen, en daar zitten ze uiteraard niet op te wachten. De uitslag 'maagdarmwormen aangetoond' wordt zowel aan de veehouder als aan mij gemeld. Vervolgens bespreken we samen de uitslag. Hoe pakken we het aan als er sprake is van een besmetting? Heeft de veehouder al eerder ontwormd? Hoe ziet het beweidingsschema er uit? Hoe groot is de kans dat de oudere koeien nog besmet zijn? Vaak zie je dat het jongvee nog besmet is. Dan gaan we bijvoorbeeld alleen de vaarzen behandelen. Of de koeien die we wat verdacht vinden en waarvan bijvoorbeeld de resultaten wat tegenvallen. Kortom, we bekijken of we de hele groep behandelen of een deel ervan. De veehouder houdt uiteraard ook de kosten in de gaten (zo'n 800 euro voor een koppel van 120 koeien, red.). Ontwormen moet hem wel wat opleveren. Uiteindelijk doet het dat ook wel. Ik heb ooit een veehouder gehad die de hele veestapel behandelde tegen maagdarmwormen. De koeien stonden er drie weken later qua conditie en glans bij als nooit tevoren, zo goed. Het viel gewoon op."

Ervaringen uit het veld

De GD heeft begin 2009 via de dierenartsenpraktijken een onderzoek gedaan naar de ervaringen van de bedrijven die hadden deelgenomen aan het tankmelkonderzoek maagdarmwormen. Het gemiddelde aantal deelnemende melkveebedrijven per praktijk was zes. Daarvan waren er (afgerond) vier positief in de tank. Bijna tachtig procent van de veehouders die gehoor had gegeven aan het advies om op basis van de (hoog) positieve uitslag een (groot) deel van de koppel te behandelen, gaf aan dat zij ook werkelijk een positief effect op de melkproductie hadden waargenomen van 1 tot 1,5 liter per dier per dag. Bij twintig procent van de veehouders was een dergelijk effect niet gezien. Tachtig procent van de bezochte dierenartsenpraktijken gaf aan dat er (waar mogelijk) dit jaar meer aandacht besteed wordt aan een goede immuniteitsopbouw tegen maagdarmwormen bij het jongvee. Dit om onnodige behandelingen

Afb. 1. Maagdarmwormen tankmelk uitslag november 2008.

in de toekomst te voorkomen. Het overgrote deel van de dierenartsen vindt het tankmelkonderzoek een goed monitoringsinstrument en zal veehouders stimuleren er dit jaar weer aan deel te nemen.